[2025] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 516: 2025 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 347

ਔਰੋਵਿਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ

ਬਨਾਮ

ਨਵਰੋਜ਼ ਕੇਰਸੈਪ ਮੋਡੀ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2022 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5781-5782)

17 ਮਾਰਚ 2025

[ਬੇਲਾ ਐਮ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ* ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨਾ ਬੀ. ਵਰਾਲੇ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ

ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਔਰੋਵਿਲ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

ਹੈਡਨੋਟ

ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 2010 - ਉਪ-ਭਾਗ 14, 15, ਸ਼ਡਿਊਲ I - ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ - ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ - ਔਰੋਵਿਲ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ. 1 ਅਤੇ 2 ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀ, ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੜਕਾਂ, ਕਰਾਊਨ ਰੋਡ, ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਸੜਕ, ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਰਿੰਗ ਰੋਡ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਵਾਲੀ ਵੱਡੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਦਰਕਾਲੀ ਜੰਗਲ ਨੂੰ ਭਟਕਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ; ਕਿ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਡੀਮਡ ਜੰਗਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ - ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ "ਜੰਗਲ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ; ਇਸਨੇ "ਸਾਵਧਾਨੀ ਸਿਧਾਂਤ" ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਗਤੀਵਿਧੀ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਪੂਰਵ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਜੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਏ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਸੋਧ ਸੜਕ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਹੀ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ - ਸ਼ੁੱਧਤਾ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ

---

* ਲੇਖਕ

ਔਰੋਵਿਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਨਵਰੋਜ਼ ਕੇਰਸੈਪ ਮੋਡੀ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਅਨੁਸੂਚੀ । ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ - ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ "ਸਾਵਧਾਨੀ ਸਿਧਾਂਤ" ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਸੀਮਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇ ਕੇ ਜੋ ਕਿ ਸਾਲ 2001 ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਗੱਲ - ਉਕਤ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਸੜਕਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਰਾਊਨ ਰੋਡ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਹੈ, ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜੋ ਕਿ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਕਾਰਨ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ - ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਹੀ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਪਲਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ - ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ । ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਨੁਸੂਚੀ-। ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਘੋਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ - ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। [ਪੈਰਾ 7, 9, 11, 13, 14, 18, 19]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਆਰਟੀਕਲ.14, 19, 21 - ਸਾਫ਼ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ "ਸਾਵਧਾਨੀ ਸਿਧਾਂਤ" ਅਤੇ "ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸਿਧਾਂਤ" ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ, ਇਹ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਫ਼ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਆਰਟੀਕਲ.14 ਅਤੇ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਰਜੀਹ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਆਰਟੀਕਲ.14, 19 ਅਤੇ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ - ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ "ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ" ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 17]

ਕੇਸ ਲਾਅ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਟੀ.ਐਨ. ਗੋਦਾਵਰਮਨ ਤਿਰੂਮੁਲਪਾਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ [1996] ਪੂਰਕ 9 ਐਸਸੀਆਰ 982: (1997) 2 ਐਸਸੀਸੀ 267; ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕੇਂਦਰ [2020] 12 ਐਸਸੀਆਰ 1139: (2020) 9 ਐਸਸੀਸੀ 781; ਐਚ.ਪੀ. ਬੱਸ-ਸਟੈਂਡ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਮੇਟੀ [2021] 1 ਐਸਸੀਆਰ 344: (2021) 4 ਐਸਸੀਸੀ 309; ਵੇਲੋਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨਜ਼ ਵੈਲਫੇਅਰ ਫੋਰਮ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ [1996] ਪੂਰਕ 5 ਐਸਸੀਆਰ 241: (1996) 5 ਐਸਸੀਸੀ 647; ਐਸਾਰ ਆਇਲ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਹਲਾਰ ਉਤਕਰਸ਼ ਸਮਿਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ [2004] 1 ਐਸਸੀਆਰ 808: (2004) 2 ਐਸਸੀਸੀ 392; ਐਨ.ਡੀ. ਜੈਲ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ [2003] ਪੂਰਕ 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 152: (2004) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 362 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ; ਐਰੋਵਿਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1988; ਜੰਗਲ (ਸੰਰਖਣ) ਐਕਟ, 1980; ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 2010; ਐਰੋਵਿਲ (ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨਜ਼) ਐਕਟ, 1980; ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਅਤੇ ਕੰਟਰੀ ਪਲੈਨਿੰਗ ਐਕਟ, 1960.

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ; ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼; ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ; ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ; ਸਾਵਧਾਨੀ ਸਿਧਾਂਤ; ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ; ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ; ਸਾਫ਼ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ; ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ; ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ; ਜੰਗਲ; ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ; ਐਰੋਵਿਲ; ਗਲੈਕਸੀ ਮਾਡਲ ਪਲਾਨ; ਮਾਤ੍ਰੀਮੰਦਿਰ; ਟਾਊਨ ਪਲਾਨ; ਐਰੋਵਿਲ ਟਾਊਨ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕੌਂਸਲ; ਐਰੋਵਿਲ ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ-ਪਰਸਪੈਕਟਿਵ 2025; ਦਰਕਾਲੀ ਜੰਗਲ; ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ; ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ; ਕਰਾਊਨ ਰੋਡ; ਬਰੰਡਟਲੈਂਡ ਰਿਪੋਰਟ; ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਕ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਿਧਾਂਤ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2022 ਦੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5781-5782.

ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਚੇਨਈ ਦੇ 28.04.2022 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਓ.ਏ. ਨੰਬਰ 239 ਦੇ 2021.

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਕੀਲ:

ਆਰ. ਵੈਂਕਟਰਾਮਣੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ/ਏ.ਜੀ., ਵੈਭਵ ਵੈਂਕਟੇਸ਼, ਬਾਲਾਜੀ ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸਨ

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਕੀਲ:

ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਭਾਟੀ, ਏ.ਐੱਸ.ਜੀ., ਏ. ਯੋਗੇਸ਼ਵਰਨ, ਟੀ.ਵੀ.ਐੱਸ. ਰਾਘਵੇਂਦਰ ਸ੍ਰੇਅਸ, ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਪਾਟਿਲ, ਗੁਰਮੀਤ

ਔਰੋਵਿਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਨਵਰੋਜ਼ ਕੇਰਸੈਪ ਮੋਡੀ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ, ਨਿਤਯੇਸ਼ ਨਟਰਾਜ, ਅਜੈ ਮਾਰਵਾਹ, ਐੱਮ.ਵੀ. ਸਵਰੂਪ, ਵਿਕਾਸ ਮਹਿਤਾ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ/ਆਦੇਸ਼

ਨਿਰਣਾ

ਬੇਲਾ ਐਮ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਜੇ.

1. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਚੇਨਈ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੁਆਰਾ ਓ.ਏ. ਨੰ. 239/2021 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 28.04.2022 ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਅਤੇ ਓ.ਏ. ਨੰ. 239/2021 ਵਿੱਚ ਐਮ.ਏ. ਨੰ. 6/2022 ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 27.07.2022 ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। 28.04.2022 ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ:-

I. "125. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: -

(i) ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ 778 ਹੈਕਟੇਅਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ 1963 ਹੈਕਟੇਅਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਸਨੂੰ ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਕੇ ਵਿਜ਼ੂਅਲਾਈਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਹਰੇਕ ਜ਼ੋਨ ਸਥਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸੜਕਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ, ਰਿੰਗ ਰੋਡ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੜਕ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਬਣਾਈ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਉਦਯੋਗਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪੜਾਅ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ (ਈ.ਸੀ.) ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੋਧੇ ਗਏ ਈ.ਆਈ.ਏ. ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, 2006 ਦੀ ਆਈਟਮ 8 (ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਵੇਗਾ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ii) ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਨ ਹਾਲਾਤ ਵਜੋਂ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ, ਹੋਰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ (ਈ.ਸੀ.) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਕਰਾਊਨ ਰੋਡ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ: -

ਏ. ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਂਝੀ ਕਮੇਟੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ (i) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗ੍ਰੀਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਨ, (ii) ਜੰਗਲਾਤ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜੰਗਲਾਤ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਚੀਫ਼ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਰ ਆਫ਼ ਵਣਜ, (ਜੰਗਲਾਤ ਫੋਰਸ ਦੇ ਮੁਖੀ) ਅਤੇ ਚੀਫ਼ ਵਾਈਲਡਲਾਈਫ ਵਾਰਡਨ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਢੁਕਵੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸੜਕ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਘਟਾ ਕੇ ਜਾਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਪੁਨਰਗਠਨ (ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ) ਦੁਆਰਾ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਕੱਟੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਰਿਆਲੀ ਕਵਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਬੀ. ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਲ ਸਰੋਤ/ਧਾਰਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸੜਕ ਜਲ ਸਰੋਤ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਸਰੋਤ/ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਹਾਅ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸੜਕ ਨੂੰ ਉੱਚਾਈ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਾਕਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵੈਂਟਾਂ ਵਾਲਾ ਬੈੱਡ ਲੈਵਲ ਕਾਜ਼ਵੇਅ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸੀ. ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ, ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਢੱਕਣ ਵਾਲੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਰਾਊਨ ਰੋਡ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਡੀ. ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਹੋਰ ਰੁੱਖ ਨਾ ਕੱਟਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਰਾਊਨ ਰੋਡ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਰੁੱਖ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ਿਆਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ।

(iii) ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਈ 1:10 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਰੁੱਖ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਨੂੰ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਜਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਹੋਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ

ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਰਿਆਲੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕੇ।

(iv) ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(v) ਰਜਿਸਟਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਜੰਗਲਾਤ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਚੀਫ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਰ (ਜੰਗਲਾਤ ਫੋਰਸ ਦੇ ਮੁਖੀ) ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵ ਵਾਰਡਨ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ, ਵਾਤਾਵਰਣ, ਜੰਗਲਾਤ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਮੰਤਰਾਲੇ (ਮੋ.ਈ.ਐਫ. ਅਤੇ ਸੀ.ਸੀ.) ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ, ਵਾਤਾਵਰਣ, ਜੰਗਲਾਤ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

II. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ 27.07.2022 ਨੂੰ ਐਮਏ ਨੰਬਰ 6/2022 ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ:

"**7.** ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ 28.04.2022 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਂਝੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

2. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 13.12.2023 ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ।

"**5.** ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 (ਮੂਲ ਬਿਨੈਕਾਰ) ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਉਕਤ ਬੇਨਤੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਤਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪੈਰਾ 125(i) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸਨੂੰ ਅਗਲੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਰੋਕਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

3. <u>ਔਰੋਵਿਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ:-</u>

I. ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਔਰੋਵਿਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਝਾਤੀ ਮਾਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। 1965 ਵਿੱਚ, "ਮਾਂ" (ਮੀਰਾ ਅਲਫਾਸਾ, ਇੱਕ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਔਰਤ), ਜੋ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਔਰੋਬਿੰਦੋ (ਇੱਕ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸੁਧਾਰਕ, ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ) ਦੀ ਇੱਕ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੀ, ਨੇ ਔਰੋਵਿਲ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ, ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਸ਼ਾਂਤੀ

ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ। ਔਰੋਵਿਲ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਪਹਿਲਾਂ "ਮਾਂ" ਦੁਆਰਾ 28.02.1968 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। "ਮਾਂ" ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਔਰੋਵਿਲ ਦਾ ਚਾਰਟਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ:

"1. ਔਰੋਵਿਲ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਔਰੋਵਿਲ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਔਰੋਵਿਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਇੱਛੁਕ ਸੇਵਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

2. ਔਰੋਵਿਲ ਇੱਕ ਬੇਅੰਤ ਸਿੱਖਿਆ, ਨਿਰੰਤਰ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਸਥਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਦੇ ਬੁੱਢਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

3. ਔਰੋਵਿਲ ਭੂਤਕਾਲ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚਕਾਰ ਪੁਲ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਹਰੋਂ ਅਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਔਰੋਵਿਲ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵੱਲ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਵਧੇਗਾ।

4. ਔਰੋਵਿਲ ਭੌਤਿਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਇੱਕ ਅਸਲ ਮਨੁੱਖੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਜੀਵਤ ਰੂਪ ਲਈ ਖੋਜਾਂ ਦਾ ਸਥਾਨ ਹੋਵੇਗਾ।

II. ਔਰੋਵਿਲ ਦੀ ਮੂਲ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਨੂੰ ਗਲੈਕਸੀ ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸੰਕਲਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 50,000 ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਗਿਣਤੀ ਜਿਸਨੂੰ "ਮਾਂ" ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਏਕਤਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਰਥਪੂਰਨ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਮੰਨਿਆ। 1968 ਵਿੱਚ ਸੰਕਲਪਿਤ ਗਲੈਕਸੀ ਮਾਡਲ ਪਲਾਨ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੇਠਾਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ:

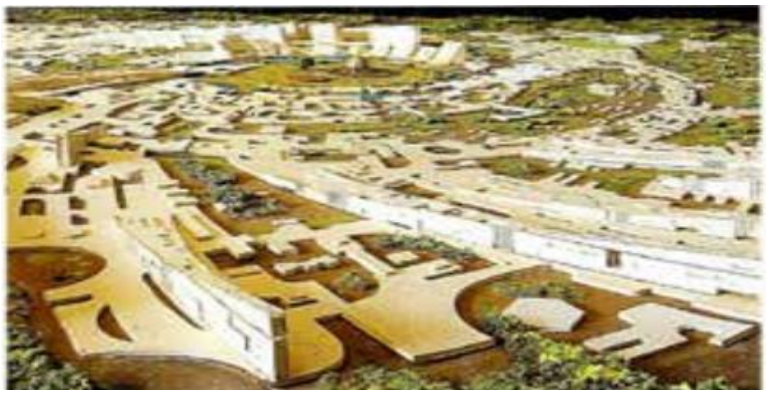

III. ਔਰੋਵਿਲ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਸੰਸਥਾ, "ਦ ਸ੍ਰੀ ਔਰੋਬਿੰਦੋ ਸੋਸਾਇਟੀ" ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਜੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਔਰੋਬਿੰਦੋ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਔਰੋਵਿਲ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰੱਕੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਵਿਕਸਤ ਹੋਇਆ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਔਰੋਵਿਲ ਵਿੱਚ ਵਸ ਗਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਔਰੋਵਿਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤ

ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਲਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਲਈ ਔਰੋਵਿਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸਨੂੰ ਯੂਨੈਸਕੋ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹੋਰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 1973 ਵਿੱਚ "ਮਾਂ" ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਥਿਤੀ ਬਦਲ ਗਈ, ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਔਰੋਬਿੰਦੋ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਕੁਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਔਰੋਵਿਲ ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਔਰੋਵਿਲ (ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨਜ਼) ਆਰਡੀਨੈਂਸ, 1980 ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਔਰੋਵਿਲ (ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨਜ਼) ਐਕਟ, 1980 ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਔਰੋਵਿਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1988 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਏ.ਐਫ. ਐਕਟ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਔਰੋਵਿਲ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਦਰਜਾ ਬਣਾਇਆ।

4. ਔਰੋਵਿਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼:-

I. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 29.01.1991 ਨੂੰ ਔਰੋਵਿਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਏ.ਐਫ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ (ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ) ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਪਕਰਮ ਵਜੋਂ ਹੈ।

II. ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ 1968 ਵਿੱਚ "ਮਾਂ" ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਸਲ ਗਲੈਕਸੀ ਯੋਜਨਾ ਔਰੋਵਿਲ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਜ਼ੋਨਾਂ ਵਾਲੀ ਯੋਜਨਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੈਂਟਰੀਪੇਟਲ ਫੋਰਸ "ਮਾਤ੍ਰੀਮੰਦਿਰ" ਸੀ। ਉਕਤ ਗਲੈਕਸੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ 1972 ਵਿੱਚ "ਟਾਊਨ ਪਲਾਨ" ਨਾਮਕ ਪਹਿਲੇ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਵਜੋਂ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਏ.ਐਫ. ਐਕਟ ਨੂੰ ਉਕਤ ਏ.ਐਫ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(2)(ਸੀ) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਸੈਕਸ਼ਨ 17(ਈ) ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਨੂੰ 1999 ਵਿੱਚ ਗਵਰਨਿੰਗ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਅਪੀਲੈਂਟ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟਸ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ 1999 ਦੇ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਨੂੰ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਐਂਡ ਕੰਟਰੀ ਪਲਾਨਿੰਗ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ 15.02.2001 ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ - ਟਾਊਨ ਐਂਡ ਕੰਟਰੀ ਪਲੈਨਿੰਗ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (ਟੀ.ਸੀ.ਪੀ.ਓ), ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ 16.08.2010 ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 28.08.2010 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

III. ਏ.ਐਫ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(3) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਗਵਰਨਿੰਗ ਬੋਰਡ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼" ਜੋ

ਏ.ਐਫ. ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਵਰਨਿੰਗ ਬੋਰਡ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਔਰੋਵਿਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਕਤ ਮਤੇ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ (ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ) ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਜ਼ਟ, ਭਾਗ III ਮਿਤੀ 05.03.2011 ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

IV. ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਨੇ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਦੇ ਅੰਤਿਕਾ V ਵਿੱਚ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ "ਟਾਊਨ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕੌਂਸਲ" ਨੂੰ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਗਵਰਨਿੰਗ ਬੋਰਡ ਨੇ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਟਾਊਨ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ, ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਆਰਡਰ ਨੰਬਰ 6/2011 ਮਿਤੀ 01.05.2011 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਜ਼ਟ, ਭਾਗ III, ਮਿਤੀ 11.06.2011 ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਆਰਡਰ ਮਿਤੀ 01.05.2011 ਨੂੰ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਆਰਡਰ ਨੰਬਰ 1/2019 ਮਿਤੀ 04.06.2019 ਦੁਆਰਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

V. ਦੁਬਾਰਾ, ਉਕਤ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਆਰਡਰ ਮਿਤੀ 04.06.2019 ਨੂੰ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਆਰਡਰ ਨੰਬਰ 1/2022 ਮਿਤੀ 01.06.2022 ਦੁਆਰਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਜ਼ਟ, ਭਾਗ III ਵਿੱਚ 15.07.2022 ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 01.06.2022 ਨੂੰ, ਔਰੋਵਿਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨੇ ਔਰੋਵਿਲ ਟਾਊਨ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕੌਂਸਲ (ਏ.ਟੀ.ਡੀ.ਸੀ.) ਦੇ ਪੁਨਰ ਗਠਨ ਲਈ ਦਫ਼ਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨੇ 07.12.2022 ਨੂੰ, ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 1/2022 ਮਿਤੀ 01.06.2022 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੋਧ ਪੱਤਰ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ 01.06.2022 ਮਿਤੀ ਦੇ ਉਕਤ ਮੂਲ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਕਤ ਸੋਧ ਪੱਤਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਜ਼ਟ, ਭਾਗ III ਵਿੱਚ 10.12.2022 ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

5. <u>ਮੁੱਢਲੇ ਤੱਥ:-</u>

I. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 (ਮੂਲ ਬਿਨੈਕਾਰ) ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ O.A. No.239/2021 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਔਰੋਵਿਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਮਾਂ' ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਔਰੋਵਿਲ ਲਈ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਨੂੰ ਔਰੋਵਿਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਗਵਰਨਿੰਗ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟਸ

ਅਸੈਂਬਲੀ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਔਰੋਵਿਲ ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਪਰਿਪੇਖ 2025 ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ, ਜਿਸਨੂੰ 2001 ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੁਣ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਰਾਊਨ ਰੋਡ, ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਸੜਕ, ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਰਿੰਗ ਰੋਡ, ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਦਰਕਾਲੀ ਜੰਗਲ ਨੂੰ ਭਟਕਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖ ਰਹੀ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੰਨੇ ਗਏ ਜੰਗਲ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਟੀ.ਐਨ. ਗੋਦਾਵਰਮਨ ਤਿਰੁਮੂਲਪਾਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ **ਹੋਰ**[1] ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ।

II. ਇਸ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਉਕਤ ਓ.ਏ. ਨੰ. 239/2021 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ।

"ਅੰਤਰੀ ਰਾਹਤ:

ਏ. ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਰਾਊਨ ਰੋਡ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਦਰਕਾਲੀ ਜੰਗਲ ਜਾਂ ਔਰੋਵਿਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰੱਖਤ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਜਾਂ ਝਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਮਨਾਹੀ ਕਰੋ।

ਬੀ. ਕੇਸ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੋ ਜੋ ਇਹ ਢੁਕਵੇਂ ਸਮਝੇ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ।

ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ:

ਏ. ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਯੋਜਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੇ, ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣਾਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਅਧਿਐਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪੱਖੋਂ ਟਿਕਾਊ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਬੀ. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਖਰਚਾ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ।

ਸੀ. ਕੇਸ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੋ ਜੋ ਉਹ ਢੁਕਵੇਂ ਸਮਝੇ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ।"

III. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ 10.12.2021 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੱਕ

---

1. (1997) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 267

ਕੋਈ ਹੋਰ ਰੁੱਖ ਨਾ ਕੱਟਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਕਤ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

IV. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ (ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਿਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ) ਨੇ ਇੱਕ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਖੁਦ ਰੱਖ-ਰਖਾਅਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸਮੇਤ ਕਈ ਵਿਵਾਦ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ 'ਜੰਗਲ' ਸ਼ਬਦ ਔਰੋਵਿਲ ਚਾਰਟਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ 1988 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਔਰੋਵਿਲ ਜਾਂ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ, ਨਾ ਤਾਂ ਜੰਗਲ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜੰਗਲ (ਸੰਰਖਣ) ਐਕਟ, 1980 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਜੰਗਲ ਸੀ।

V. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 3-ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਣ, ਜੰਗਲਾਤ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਮੰਤਰਾਲੇ (ਮੋ.ਈ.ਐਫ. ਅਤੇ ਸੀ.ਸੀ.)ਰਾਹੀਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2) ਨੇ ਵੀ ਇੱਕ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸਟੈਂਡ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਨਵੇਂ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਜਾਇਦਾਦਾਂ) ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ 07.07.2004 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਈ.ਆਈ.ਏ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, 1994 (ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੋਧ ਰਾਹੀਂ, ਆਈਟਮ 30 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਨੁਸੂਚੀ-1 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਾਤਾਵਰਣ (ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 1986 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 1994 ਦੀ ਥਾਂ 14.09.2006 ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਉਕਤ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਔਰੋਵਿਲ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਔਰੋਵਿਲ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਈ.ਆਈ.ਏ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, 1994 ਅਤੇ 2004 ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਰਮਾਣ ਅਧੀਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਔਰੋਵਿਲ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਜ 2001 ਤੱਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸਨੂੰ 07.07.2004 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਮੂਲ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਤੋਂ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਈ.ਆਈ.ਏ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, 2006 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

VI. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨੁਕਤੇ ਉਠਾਏ।

"65. ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਤੇ ਇਹ ਹਨ:

(i) ਕੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸੰਭਾਲਣਯੋਗ ਹੈ?

(ii) ਕੀ ਇਸਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ?

(iii) ਕੀ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਇੱਛਤ ਗਤੀਵਿਧੀ ਲਈ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੰਗਲ (ਸੰਰਖਣ) ਐਕਟ, 1980 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੂਰਵ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਜਾਂ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਲੋੜੀਂਦੇ ਨਾ ਹੋਣ, ਕੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ "ਸਾਵਧਾਨੀ ਸਿਧਾਂਤ" ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਕੀ ਹੈ?"

VII. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੋ.ਈ.ਐਫ. ਅਤੇ ਸੀ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਟੈਂਡ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ 2004 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਛੋਟ ਵਾਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪੂਰਵ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਕਰਾਊਨ ਰੋਡ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਰਾਊਨ ਰੋਡ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੂਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਬਚਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਸਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ, ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਟੀ.ਐਨ. ਗੋਦਾਵਰਮਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਖੇਤਰ ਜੰਗਲ ਸੀ, ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਜੰਗਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਜੰਗਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੁਝ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਪੌਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਜੰਗਲ (ਸੰਰਖਣ) ਐਕਟ, 1980 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ "ਜੰਗਲ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ।

VIII. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਲੱਭਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਸਾਵਧਾਨੀ ਸਿਧਾਂਤ" ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ, 28.04.2022 ਨੂੰ ਓ.ਏ. ਨੰ. 239/2021 ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼, ਅਤੇ 27.07.2022 ਨੂੰ ਐਮ.ਏ. ਨੰ. 6/2022 ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

IX. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਤਾਸ਼ਾ ਸਟੇਰੀ ਨੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਆਰਡਰ ਨੰਬਰ 1/2022 ਵਾਲੇ 01.06.2022 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 25882/2022 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਰਡਰ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 13651/2024 ਨੂੰ ਵੀ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੈੱਟ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

6. <u>ਐਨਜੀਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧ</u>

I. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 2010 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਐਨਜੀਟੀ ਐਕਟ") ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜੰਗਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਧਾਰਾ 2(1)(ਐੱਮ) "ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ" ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ:

"2(1)(ਐੱਮ) "ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ" ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ,—
(i) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨੀ
ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ,—
(ਏ) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਡਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ
(ਬੀ) ਵਾਤਾਵਰਣ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ; ਜਾਂ
(ਸੀ) ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;
(ii) ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ ਸਰੋਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ;"

II. ਉਕਤ ਐਕਟ ਦਾ ਅਧਿਆਇ III ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 15 ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"14. ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ।—

(1) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਸਾਰੇ ਸਿਵਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ (ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਸਮੇਤ) ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਅਨੁਸੂਚੀ । ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂਕਰਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(2) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰੇਗਾ।

(3) ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੋਰ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

15. ਰਾਹਤ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ।—

(1) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ,—

(ਏ) ਅਨੁਸੂਚੀ । ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ (ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਤਰਨਾਕ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਦਸੇ ਸਮੇਤ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ;

(ਬੀ) ਨੁਕਸਾਨੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ;

(ਸੀ) ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝੇ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ), (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਨਤਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਬੀਮਾ ਐਕਟ, 1991 (1991 ਦਾ 6) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਵੇਗੀ।

(3) ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਜਾਂ ਰਾਹਤ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਜਿਹੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਜਾਂ ਰਾਹਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੋਰ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(4) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ, ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਅਧੀਨ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਾਂ ਰਾਹਤ ਵੰਡ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਾਂ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਮੁੜ-ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝੇ।

(5) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਾਂ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹਰੇਕ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ, ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਾਂ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇਗਾ।

III. ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1908 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਸੇਧਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 20 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰੇਗਾ।

ਚੌਥਾ. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਐਕਟ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਨੁਸੂਚੀ-1 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"ਅਨੁਸੂਚੀ I

[ਧਾਰਾਵਾਂ 14(1), 15(1), 17(1)(ਏ), 17(2), 19(4)(ਜੇ) ਅਤੇ 34(1) ਵੇਖੋ]

1. ਜਲ (ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਐਕਟ, 1974;
2. ਜਲ (ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਸੈੱਸ ਐਕਟ, 1977;
3. ਜੰਗਲ (ਸੰਰਖਣ) ਐਕਟ, 1980;
4. ਹਵਾ (ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਐਕਟ, 1981;

5. ਵਾਤਾਵਰਣ (ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 1986;

6. ਜਨਤਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਬੀਮਾ ਐਕਟ, 1991;

7. ਜੈਵਿਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਐਕਟ, 2002।"

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ:

7. ਧਾਰਾ 14 ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਿਵਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਅਨੁਸੂਚੀ । ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ (1) ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; ਅਤੇ (2) ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਅਨੁਸੂਚੀ । ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(1)(ਐਮ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ "ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ" ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਹ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ (ਏ) ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਡਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਜਾਂ (ਬੀ) ਵਾਤਾਵਰਣ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ; ਜਾਂ (ਸੀ) ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਪਣਯੋਗ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ ਸਰੋਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਨਤੀਜੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਉਕਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ । ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

8. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕੇਂਦਰ[2] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

"42. ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(1 (ਐਮ) ਵਿੱਚ "ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸਵਾਲ

---

2 (2020) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 781

ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ, ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

43. ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਮੇਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

44. ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ । ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਅਨੁਸੂਚੀ । ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

"ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।[3]

9. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 2(1)(ਐਮ) ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਅਨੁਸੂਚੀ । ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ/ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ । ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

10. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ (ਮੂਲ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ) ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਓ.ਏ. ਵਿੱਚ ਉਠਾਈ ਗਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੜਕਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਗਵਰਨਿੰਗ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ 2001 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ 2010 ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਸੜਕਾਂ

---

3 (2021) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 309

ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਰਾਊਨ ਰੋਡ, ਜਾਂ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਵਾਲੀ ਸੜਕ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਾਹਰੀ ਰਿੰਗ ਰੋਡ, ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਦਰਕਾਲੀ ਜੰਗਲ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਜੰਗਲੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਕਤ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਡੀਮਡ ਜੰਗਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਟੀ.ਐਨ. ਗੋਦਾਵਰਮਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉਕਤ ਨੰਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਨੁਸੂਚੀ । ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

11. ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਉਕਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 118 ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ, ਇਸਨੂੰ ਜੰਗਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਜੰਗਲ ਵਜੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੁਝ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਪੌਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਜੰਗਲ (ਸੰਭਾਲ) ਐਕਟ, 1980 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜੰਗਲ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਜੰਗਲ (ਸੰਭਾਲ) ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ "ਸਾਵਧਾਨੀ ਸਿਧਾਂਤ" ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਸੜਕ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਅਤੇ "ਮਾਤਾ" ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰੋ।

12. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ "ਸਾਵਧਾਨੀ ਸਿਧਾਂਤ" ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਸੀਮਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ, ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇ ਕੇ, ਜਿਸਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 2001 ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, 1968 ਵਿੱਚ "ਮਾਂ" ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਸਲ ਗਲੈਕਸੀ ਯੋਜਨਾ ਔਰੋਵਿਲ ਵਿੱਚ 4 ਜ਼ੋਨਾਂ ਵਾਲੀ ਬਣਤਰ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੈਂਟਰੀਪੇਟਲ ਫੋਰਸ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ "ਮਾਤ੍ਰੀਮੰਦਿਰ" ਸੀ। ਉਕਤ ਗਲੈਕਸੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ 1972 ਵਿੱਚ "ਟਾਊਨ ਪਲਾਨ" ਨਾਮਕ ਪਹਿਲੇ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਵਜੋਂ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਔਰੋਵਿਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਲਈ ਧਾਰਾ 17(ਈ) ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਕਤ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਨੂੰ ਅਪੀਲੈਂਟ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਗਵਰਨਿੰਗ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ 1999 ਵਿੱਚ

ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ - ਟਾਊਨ ਐਂਡ ਕੰਟਰੀ ਪਲੈਨਿੰਗ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਿਕਾਸ ਦੁਆਰਾ 15.02.2001 ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਨੂੰ 16.08.2010 ਨੂੰ ਵੀ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 28.08.2010 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

13. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਕਤ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਨੂੰ 2001 ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਔਰੋਵਿਲ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 2000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਸਾਰੀਆਂ/ਵਿਕਾਸ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਕਤ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਰਾਊਨ ਰੋਡ, ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਸੜਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਾਹਰੀ ਰਿੰਗ ਰੋਡ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਹੈ, ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜੋ ਕਿ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਕਾਰਨ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਾਂਗ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਹੀ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਔਰੋਵਿਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਹੈ ਜੋ ਔਰੋਵਿਲ ਦੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਔਰੋਵਿਲ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇਸਦੇ ਮੂਲ ਚਾਰਟਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਐਕਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸੰਗਤ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਏ.ਐਫ. ਐਕਟ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀਮਾਬੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

14. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ "ਸਾਵਧਾਨੀ ਸਿਧਾਂਤ" ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੀ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਾਤਾਵਰਣ, ਜੰਗਲਾਤ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਔਰੋਵਿਲ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਈ.ਆਈ.ਏ. ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, 1994 ਅਤੇ 2004 ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਰਮਾਣ

ਅਧੀਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ 2004 ਦੇ ਉਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੂਲ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਤੋਂ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਈ.ਆਈ.ਏ. ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, 2006 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੇਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ, ਮੋ.ਈ.ਐਫ. ਅਤੇ ਸੀ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਉਕਤ ਸਟੈਂਡ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਗਤੀਵਿਧੀ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਪੂਰਵ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਜੋ ਵਿਵਾਦਤ ਖੇਤਰ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਏ ਕਿ ਕੀ ਢੁਕਵੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸੜਕ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਘਟਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕੱਟੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਐਕਟ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਨੁਸੂਚੀ । ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫੁਸਫੁਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ । ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਹੜੇ ਉਪਬੰਧ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

15. ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਵੇਲੋਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨਜ਼ ਵੈਲਫੇਅਰ ਫੋਰਮ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, [4] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਵਾਇਤੀ ਧਾਰਨਾ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ, ਹੁਣ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। "ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ" ਨੂੰ ਗਰੀਬੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਹਾਰਕ ਸੰਕਲਪ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ। ਬਰੰਡਲੈਂਡ ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ "ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਵਿਕਾਸ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ।" ਇਸ ਲਈ "ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ" ਨੂੰ ਰਵਾਇਤੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸੰਤੁਲਿਤ ਸੰਕਲਪ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

---

4 (1996) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 647

16. ਐਸਾਰ ਆਇਲ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਹਾਲਰ ਉਤਕਰਸ਼ ਸਮਿਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, [5] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਟਾਕਹੋਮ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੈਰਾ 26 ਅਤੇ 27 ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

"26. ਸਟਾਕਹੋਮ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖਤਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਮਾਪਦੰਡ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਕੁਝ ਸਿਧਾਂਤ ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਬਹਿਸ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ। ਸਿਧਾਂਤ 2 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਤੀ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਵਾ, ਪਾਣੀ, ਜ਼ਮੀਨ, ਬਨਸਪਤੀ ਅਤੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਨਮੂਨੇ, ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨੀਪੂਰਵਕ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਚੌਥਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

"ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਦੁਆਰਾ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਾਂ ਸਮੇਤ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਇਹ ਦੋ ਸਿਧਾਂਤ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤ 8 ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ"। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਸਿਧਾਂਤ 11 ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

"ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਬਿਹਤਰ

---

5 (2004) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 392

ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ;"

27. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ। ਪਰ ਇੱਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸਾਰਾ ਵਿਕਾਸ ਇੱਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਧੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਕੰਕਰੀਟ ਕਰਨਾ, ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ, ਝੀਲਾਂ ਦਾ ਭਰਨਾ ਅਤੇ ਜਲ ਸਰੋਤਾਂ ਅਤੇ ਹਵਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਸਾਹ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਹੋਵੇ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਦਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਦੂਜੇ ਦੀ ਜਗਵੇਦੀ 'ਤੇ ਕੁਰਬਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੰਡੀਅਨ ਕੌਂਸਲ ਫਾਰ ਐਨਵਾਇਰੋ-ਲੀਗਲ ਐਕਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ [(1996) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 281] ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 296, ਪੈਰਾ 31)

"ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਜਾਂ ਵਿਆਪਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਨਾਸ਼ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ; ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੋਵੇਂ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚੱਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਪਰ ਸਹੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵਿਕਾਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

17. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ "ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਸਿਧਾਂਤ" ਅਤੇ "ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਕ ਭੁਗਤਾਨ ਸਿਧਾਂਤ" ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ, ਇਹ ਵੀ ਉਨਾ ਹੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਫ਼ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14,19 ਅਤੇ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰਾਬਰ ਤਰਜੀਹ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ "ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ" ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਐਨ.ਡੀ. ਜੈਲ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. ਵਿੱਚ। ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਘ, [6] ਇਸਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: -

---

6 (2004) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 362

"25. ਇਸ ਲਈ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਜੀਵ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਇੱਕ ਹੈ। ਇੱਥੇ "ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ" ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, "ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ" ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ "ਜੀਵਨ" ਦੇ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੰਤਰ-ਪੀੜ੍ਹੀ ਸਮਾਨਤਾ (ਐੱਚ.ਪੀ.ਬਨਾਮ ਗਣੇਸ਼ ਵੁੱਡ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ [(1995) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 363]), ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸਿਧਾਂਤ (ਐਮ.ਸੀ.ਮਹਿਤਾ ਬਨਾਮ ਕਮਲ ਨਾਥ [(1997) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.388]) ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਸਿਧਾਂਤ (ਵੇਲੋਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨਜ਼ [(1996) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.647]) ਵਰਗੀਆਂ ਭਾਰੂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅਟੁੱਟ ਅੰਗਾਂ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਕੇ ਹੀ ਪਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

18. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਨੁਸੂਚੀ-1 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਥਿਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਘੋਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

19. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼, ਜੋ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਹਨ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

†ਸਿਰਲੇਖ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ: ਨਿਧੀ ਜੈਨ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ